JWAPR

Volume 2
No.4
March
2025

American Double Standards on Human Rights: A Case Study of Egypt

Ali Bagheri Dolatabadi [1]

Research Article

Received:
30 August 2026

Revised:
26 September 2026

Accepted:
25 October 2026

Published:
14 November 2026

PP. 59-77

E- ISSN: 3115-8986

INTRODUCTION

Over the past half-century, during which the United States has assumed global leadership, American officials have consistently championed democracy, human rights, liberal values, and a freedom-based world order. These claims have not remained confined to political discourse but have repeatedly served as a pretext for intervention in the domestic affairs of sovereign states. From the 1953 coup against Iran's democratically elected government to military interventions in Venezuela and Iran in 2026, numerous instances of this dual behavior are readily observable. Nevertheless, in cases where U.S. strategic and security interests have been at stake, the country has not only overlooked the promotion of democracy and human rights but has actively supported repressive and dictatorial regimes. The present study aims to assess the credibility of American claims regarding human rights and to examine the reasons for the country's retreat from its proclaimed principles when confronted with national interests, employing Egypt's political transformations during the Arab Spring as a case study. The central research question asks: Why does the United States retreat from all its slogans and claims whenever its interests are at stake?

THEORETICAL FRAMEWORK

This article employs two competing theoretical approaches to explain U.S. behavior in Egypt. On one hand, liberal theories—such as G. John Ikenberry's «rule-based liberal order» and Joseph Nye's «soft power»—contend that adherence to ethical and human rights values is not only compatible with the hegemon's interests but also constitutes a source of legitimation and perpetuation of global dominance. On the other hand, critical theorists and realists such as Robert W. Cox and John Mearsheimer argue that ethics in global politics often serve as a veneer for power-oriented interests, and that great powers within the anarchic international system employ values merely as instruments for expanding influence and weakening rivals. According to offensive realism, when democratic values conflict with the national interests of a great power, they are promptly abandoned. Drawing upon this theoretical framework, the article argues that U.S. behavior toward Egypt's transformations constitutes a clear manifestation of the primacy of interests over values in crisis conditions.

1. Professor in International Relations, Department of Political Science, Yasouj University, Yasouj, Iran.
Email: abagheri@yu.ac.ir Orcid Code: https://orcid.org/0000-0002-4584-5870

Cite this article: Bagheri Dolatabadi, A, (2025). American Double Standards on Human Rights: A Case Study of Egypt, *West Asia Political Research*, 2(4), 59-77.

METHODOLOGY

This research employs a qualitative descriptive-analytical method. Data were collected through library-based research, consulting authoritative scholarly sources, official reports, statements by American officials, and expert analyses. Following an evidentiary approach and employing a case study methodology, the article examines Egypt's political developments across three temporal periods: the pre-2011 era, President Mohamed Morsi's tenure, and the post-military coup period. The collected data were analyzed through comparative examination of American officials' statements across different timeframes. This methodological approach enabled the identification of contradictions between the discourse and practice of U.S. foreign policy.

RESULTS & DISCUSSION

The research findings demonstrate that U.S. positions toward the Egyptian revolution can be divided into three distinct phases: the first phase (from the revolution's onset until the «Battle of the Camel» on February 2, characterized by hesitation and implicit support for Hosni Mubarak; the second phase (from the Battle of the Camel until Mubarak's ouster on February 11, in which, as the situation grew more critical, the U.S. pressured Mubarak to transfer power to Omar Suleiman; and the third phase (post-Mubarak ouster), in which the U.S. reluctantly accepted Mubarak's downfall and transferred governance to the military establishment it deemed trustworthy. During Mohamed Morsi's presidency, while the U.S. ostensibly supported the democratic process, it simultaneously pursued a dual policy that undermined mutual trust. When Morsi failed to follow the previous policy of subservience and the Muslim Brotherhood's independent stance in domestic and foreign policy became evident, the U.S. swiftly reversed its position. By supporting General Abdel Fattah al-Sisi's military coup, the U.S. once again prioritized stability based on authoritarian rule over institutional democracy. This pattern was not confined to Egypt but also manifested in Saudi Arabia, Jordan, Bahrain, and Yemen countries where the U.S. did not permit genuine power transitions following the 2011 uprisings.

Analysis of the findings reveals that the contradiction between U.S. rhetoric and practice in Egypt stems from the prioritization of material and security interests over idealistic values. Theoretically, U.S. behavior aligns more closely with Mearsheimer's offensive realism than with Ikenberry's liberal order. The United States perceives Egypt as a key actor in the Middle East and North Africa's balance of power, whose control is vital for ensuring Israeli security, maintaining regional stability, securing energy flows, and preventing Russian influence. Consequently, any change that disrupts this equation—regardless of its democratic legitimacy—is construed as a strategic threat. Political crises present American policymakers with opportunities to redefine priorities, yet this redefinition consistently aims to preserve the status quo favorable to the United States rather than to realize democratic ideals. Furthermore, under the 1974 Foreign Assistance Act, U.S. aid must be cut off to countries whose democratically elected leaders are overthrown by military coups. However, the Obama administration conveniently evaded this legal requirement by refusing to officially designate the Egyptian military takeover as a coup, thereby preserving its strategic relationship with Cairo. Egypt's subsequent rapprochement with Russia and the conclusion of a $2 billion arms deal—including MiG fighter jets—demonstrated the high potential for this political earthquake, which the U.S. successfully preempted by supporting al-Sisi.

CONCLUSIONS & SUGGESTIONS

This research unequivocally demonstrates that the United States is not genuine in its human rights claims and, when confronted with the dichotomy between interests and values, consistently prioritizes interests over values. This behavioral contradiction is observable not only in Egypt but throughout the Middle East and North Africa. American policymakers can neither entirely abandon their professed ideals and values nor forgo their immediate strategic interests; consequently, they resign themselves to a dual and contradictory policy that erodes their moral legitimacy and soft power on the global stage. Accordingly, the following recommendations are proposed:

1) Future research should conduct comparative studies of U.S. behavior toward domestic transformations in various countries, emphasizing variables that influence the prioritization of interests;
2) The role of structural factors—such as the international system, competition with emerging powers (China and Russia), and energy developments—in shaping American human rights decisions merits further investigation;
3) International legal mechanisms should be developed and proposed to counter selective interventions and dual standards by great powers;
4) 4) The role of global public opinion and international media in exposing American behavioral contradictions and raising the political costs of U.S. non-compliance with its professed values warrants independent scholarly attention in future research.

Key Words: Double Standards in Human Rights, Democracy, U.S. Foreign Policy, Egypt, Arab Spring.

سیاست پژوهی غرب آسیا
سال ۲، شماره ٤
زمستان ١٤٠٤

استانداردهای دوگانه حقوق بشری آمریکا: مطالعه موردی مصر

علی باقری دولت‌آبادی [1]

مقاله علمی

چکیده

در طول نیم قرن گذشته که آمریکا رهبری جهان را برعهده گرفته است؛ شعار حمایت از دموکراسی، حقوق بشر، ارزش‌های لیبرال و جهان آزاد پیوسته از سوی مقامات آمریکایی تکرار شده است. آنها حتی به بهانه این ادعا در امور داخلی کشورهای جهان مداخله کرده‌اند. آخرین مصداق این اقدام در کشورهای ونزوئلا و ایران در سال ۲۰۲۶ بود. هدف پژوهش حاضر، سنجش عیار صداقت آمریکا در خصوص این دست ادعاها است. سوال اصلی این است که چرا آمریکا هر بار که پای منافع این کشور به میان می‌آید از تمامی شعارها و ادعاها خود عقب‌نشینی می‌کند؟ فرضیه پژوهش این است که آمریکا در ادعاهای حقوق بشری خود صادق نیست و برای این کشور در دوگانه منافع و ارزش‌ها، اولی را بر دومی تقدم می‌بخشد. برای پاسخ به پرسش اصلی از روش کیفی از نوع توصیفی - تحلیلی و شیوه گردآوری داده به صورت کتابخانه‌ای استفاده شده است. مقاله بر اساس روش گواه‌گیری در تایید ادعاها به صورت مصداقی به مطالعه موردی مصر می‌پردازد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد این تعارض نه‌تنها در مصر و حوادث آن بلکه در عربستان، اردن، بحرین و یمن در جریان بهار عربی اتفاق افتاده است. در هیچ یک از این کشورها آمریکا اجازه جابجایی قدرت پس از حوادث سال ۲۰۱۱ را نداده و همچنان از رژیم‌های سرکوبگر حمایت می‌کند. مسئولان آمریکایی نه می‌توانند از آرمان‌ها و ارزش‌های خود دست بکشند و نه می‌توانند از منافع روزمره خود بگذرند. لذا در عین تاکید بر ارزش‌های حقوق بشری و دموکراسی، هرکجا و هر زمان این ارزش‌ها در تقابل با منافع آمریکا قرارگیرد؛ منافع اولویت خواهد یافت.

واژگان کلیدی: استانداردهای دوگانه حقوق بشری، دموکراسی، سیاست خارجی آمریکا، مصر، بهار عربی

تاریخ دریافت:
١٤٠٥/٠٦/٠٨
تاریخ بازنگری:
١٤٠٥/٠٧/٠٤
تاریخ پذیرش:
١٤٠٥/٠٨/٠٣
تاریخ انتشار:
١٤٠٥/٠٨/٢٣

شاپا الکترونیکی
٣١١٥-٨٩٨٦

١- استاد روابط بین الملل، گروه علوم سیاسی، دانشگاه یاسوج، یاسوج، ایران.
Email: abagheri@yu.ac.ir Orcid Code: https://orcid.org/ 0000-0002-4584-5870

استناد به این مقاله: باقری دولت‌آبادی، علی (۱۴۰۴). استانداردهای دوگانه حقوق بشری آمریکا: مطالعه موردی مصر، *سیاست پژوهی غرب آسیا*، ۲(۴). ۵۹-۷۷.

مقدمه

یکی از جذابیت‌های سیاست خارجی آمریکا برای شهروندان کشورهای درحال توسعه؛ ادعاهای این کشور درخصوص حمایت از حقوق بشر و دموکراسی است. عموماً این جوانان این‌گونه می‌اندیشند که دموکراسی هدیه‌ای است که می‌توانند آن را از دست آمریکا دریافت نمایند و آمریکا در ادعاهای خود صادق است. به همین خاطر، هر کجا اعتراضی به وضع معیشت، شیوه حکمرانی، سیاست‌خارجی و برنامه‌های فرهنگی دولت‌ها صورت گرفته است؛ بلافاصله آمریکا در مقام منجی و حامی وارد عمل شده و دست به تحریم، اعمال فشار دیپلماتیک و حتی کودتا و جنگ زده است. حوادث ونزوئلا و ایران در سال ۲۰۲۶ یکی از آخرین نمونه‌های این دست اقدامات غیرقانونی آمریکا بوده است (Kozlowskyj, 2026, p. 4).

بحث ما در اینجا نوع حکمرانی در این کشورها یا برحق و غیرقانونی بودن اعتراضات نیست. اعتراض قانونی حق شهروندان است و هیچ فرد و مقامی نمی‌تواند آنها را از این حق محروم سازد؛ مساله اصلی مداخله یک کشور خارجی در امور حاکمیتی دولتی دیگر به بهانه حقوق بشر و دموکراسی است. اینکه این حق از کجا آمده و چه فرد و نهادی این رسالت را بر دوش آمریکا نهاده است که اقدام به مداخله حقوق بشری نماید پرسش بی‌پاسخی است که هیچ مقام آمریکایی تمایلی به جواب دادن آن ندارد. حتی اگر فرض را بر این بگیریم که آمریکا به قول جان ایکنبری به دنبال «نظم مطلوب جهانی» است و «برای بیش از یک قرن» این نقش را ایفا کرده است (Ikenberry, 2024)؛ مساله جدی‌تر این است که همیشه و همه جا از این حق دفاع نکرده و پای آن نایستاده است. چرا در انتخاب کشورهایی که قرار است در آنها مداخله حقوق بشری صورت گیرد ملاحظات سیاسی و اقتصادی لحاظ شده است؟ نمونه‌های این دست کشورها که وضعیت دموکراسی در آنها به مراتب فاجعه بارتر از کشورهایی است که مداخله در آنها انجام شده؛ بسیار است. در اطراف ایران کشورهای بسیاری را می‌توان یافت که نهادهای اولیه دموکراسی همچون پارلمان و انتخابات را ندارند. زنان در این کشورها از بسیاری حقوق از جمله حق رای محرومند. حکومت‌ها شکل موروثی داشته و برای بیش از یک قرن این رویه ادامه پیدا کرده است. کمترین اعتراض سیاسی در آنها بشدت سرکوب شده و اقلیت‌های دینی و مذهبی تحت آزار و اذیت قرار دارند (Abootalebi, 2024a, pp. 156-168).

نکته جالب توجه در مداخلاتی از این دست این است که آن‌گونه که گزارش شده است «حمایت مردمی از چنین مداخلاتی امری ظاهری و صوری بوده و در اصل میلیون‌ها شهروند آمریکایی از حقایق حیاتی و اطلاعاتی که به آنها امکان قضاوت صحیح در مورد استفاده کشورشان از اقدامات قهری، از جمله مداخلات نظامی آشکار را می‌داده است، محروم گشته‌اند» (Abootalebi, 2024b, p. 102). درحقیقت هدف از اقدام نظامی چیز دیگری بوده اما برای مردم آمریکا اهداف دیگری ذکر شده است (Bagheri Dolatabadi, 2025).

هدف پژوهش حاضر سنجش عیار صداقت آمریکا درخصوص این دست ادعاها است. سوال اصلی این است که چرا آمریکا هر بار که پای منافع این کشور به میان می‌آید از تمامی شعارها و ادعاها خود عقب‌نشینی می‌کند؟ فرضیه پژوهش این است که آمریکا در ادعاهای حقوق بشری خود صادق نیست و برای این کشور در دوگانه منافع و ارزش‌ها، اولی را بر دومی تقدم می‌بخشد. برای پاسخ به پرسش اصلی از روش کیفی از نوع توصیفی - تحلیلی و

شیوه گرداوری داده به صورت کتابخانه‌ای استفاده شده است. مقاله بر اساس روش گواه‌گیری در تایید ادعاها به صورت مصداقی به مطالعه موردی مصر می‌پردازد.

۱- پیشینه پژوهش

موضوع رابطه میان سیاست خارجی آمریکا و ارزش‌های اخلاقی و انسانی، ازجمله موضوعات جذاب پژوهشی برای پژوهشگران بوده است. در ادامه به تعدادی از این آثار اشاره می‌شود:

چامسکی[1] (۲۰۱۱)، در کتاب خود با عنوان «هژمونی یا بقا: جست‌وجوی آمریکا برای سلطه جهانی»[2]، سیاست خارجی آمریکا را از منظر اخلاقی و انسانی به‌شدت مورد نقد قرار می‌دهد. او بر این باور است که سیاست جهانی آمریکا نه بر پایه اصول اخلاقی و حقوق بشری، بلکه بر اساس منطق سلطه‌طلبی و حفظ منافع ژئوپلیتیکی شکل گرفته است.

ایگناتیف[3] (۲۰۰۵)، در کتاب خود با عنوان «شرّ کمتر: اخلاق سیاسی در عصر ترور»[4]، به بررسی تناقض بنیادی میان ادعاهای اخلاقی و رفتارهای عملی آمریکا پس از حوادث ۱۱ سپتامبر می‌پردازد. او توضیح می‌دهد که چگونه دولت آمریکا با توجیه «مبارزه با تروریسم» و حفظ امنیت ملی، اقدام به نقض گسترده حقوق بشر در افغانستان، عراق و زندان‌هایی مانند گوانتانامو کرد.

آدمی و قریشی (۲۰۱۶)، در پژوهش خود تحت عنوان «افول قدرت نرم آمریکا: بررسی ریشه‌ها، شاخصه‌ها و پیامدها» نشان می‌دهند که آمریکا در دهه‌های اخیر به‌علت برخی سیاست‌های داخلی و خارجی، از جمله مداخلات نظامی گسترده، رفتار دوگانه در قبال حقوق بشر و اتخاذ راهبردهای یک‌جانبه، بخشی از مشروعیت اخلاقی و فرهنگی خود را در نظام بین‌الملل از دست داده است.

درخشان مقدم و باقری دولت‌آبادی (۲۰۱۲)، در مقاله «آمریکا و نقض حقوق بشر در عراق: مصادیق و جرایم» توضیح می‌دهند حمله آمریکا به عراق در سال ۲۰۰۳، نه‌تنها دموکراسی و آزادی، آن‌گونه که رهبران آمریکا مدعی‌اش بودند، برای مردم عراق به ارمغان نیاورد، بلکه یکی از سیاه‌ترین دوران نقض حقوق بشر در تاریخ معاصر عراق را ایجاد کرد.

پژوهش‌های انجام‌شده درخصوص سیاست خارجی آمریکا بیشتر معطوف به برجسته‌سازی نقض حقوق بشر و نقش آن در کاهش قدرت نرم آمریکا بوده است. لذا استانداردهای دوگانه حقوق بشری آمریکا کمتر مورد تحلیل قرار گرفته است. مقاله حاضر می‌کوشد با استناد به رویدادهای مصر دوران مرسی تناقض میان ادعا و واقعیت در سیاست خارجی آمریکا را نشان دهد.

---

[1] Chomsky
[2] Hegemony or Survival: America’s Quest for Global Dominance
[3] Ignatieff
[4] The Lesser Evil

۲- چارچوب نظری پژوهش

مساله رعایت اخلاقیات در سیاست خارجی یکی از مسائل دیرپای سیاست محسوب می‌شود. پرسش اصلی این است که آیا یک قدرت مسلط جهانی صرفاً بر پایه منافع مادی و نظامی عمل می‌کند یا موظف است اصول و ارزش‌های اخلاقی را نیز در عرصه جهانی رعایت و ترویج نماید؟ در این زمینه، دیدگاه‌ها را می‌توان به دو طیف عمده تقسیم کرد: طرفداران نظریه‌های لیبرال معتقدند پایبندی دولت‌ها به حقوق بشر و اصول دموکراتیک بویژه قدرتی که نقش رهبری جهان را برعهده دارد نه یک وظیفه اخلاقی صرف بلکه نوعی استراتژی عقلانی برای حفظ ثبات و مشروعیت رهبری جهانی است. جان ایکنبری[5] با طرح نظریه «نظم لیبرال مبتنی بر قواعد» استدلال می‌کند که آمریکا پس از جنگ جهانی دوم با نهادسازی گسترده در سطح بین‌الملل نوعی نظم محدودکننده برای قدرت خود ایجاد کرد (Ikenberry, 2020, p. 325). به باور او، این نهادها امکان مشارکت سایر کشورها در حکمرانی جهانی را فراهم کردند و در نتیجه، قدرت آمریکا از طریق «مشروعیت نهادی» تثبیت شد (Ikenberry, 2020, l. 328).

بنابراین، اخلاق و قواعد نه در تضاد با منافع آمریکا، بلکه در خدمت تداوم آن‌اند. جوزف نای[6] با مفهوم مشهور «قدرت نرم» تأکید می‌کند که یک هژمون زمانی موفق است که به جای اجبار، از طریق جذب و اقناع دیگران را تابع خود کند (Nye, 2004, p.5). از این منظر، پایبندی به ارزش‌های انسانی و حقوق بشری، منبعی از قدرت است. هرگونه عدول از این ارزش‌ها (مانند رفتارهای دوگانه آمریکا در خاورمیانه یا بحران غزه) در واقع موجب فرسایش سرمایه مشروعیت و قدرت نرم هژمون می‌شود (Nye, 2004, p. 120). در نقطه مقابل، نظریه‌پردازان انتقادی و رئالیست نسبت به هرگونه ادعای اخلاق‌گرایی از سوی قدرت‌های بزرگ، موضعی شکاکانه دارند. آنان معتقدند که اخلاق در سیاست جهانی، اغلب پوششی برای منافع قدرت‌محور است. رابرت کاکس[7]، از نظریه پردازان نظریه پست‌مدرن، استدلال می‌کند که هرگاه آمریکا از نظم مبتنی بر قانون سخن می‌گوید، در واقع از نظمی که خود تدوین کرده و از آن سود می‌برد دفاع می‌کند. بنابراین، رفتار اخلاقی هژمون نوعی مشروعیت‌بخشی به سلطه است، نه تعهد به ارزش‌های جهان‌شمول (Cox, 1983, p. 55).

مرشایمر در چارچوب «رئالیسم تهاجمی» تأکید دارد که در نظام آنارشیک بین‌الملل، قدرت‌های بزرگ همواره به دنبال افزایش سهم خود از قدرت هستند و اخلاق بین‌المللی جایگاه ذاتی ندارد(Mearsheimer, 2001.p. 32). از این منظر، تعهد آمریکا به ارزش‌هایی چون دموکراسی، حقوق بشر و آزادی صرفاً ابزاری برای گسترش نفوذ و تضعیف رقبا است. هنگامی که این ارزش‌ها با منافع ملی‌اش در تعارض باشند، فوراً کنار گذاشته می‌شوند.

وقتی رفتار آمریکادر قبال تحولات مصر بررسی می‌شود به خوبی مشخص می‌گردد که این کشور بر طبق منطق فوق با در پیش گرفتن سیاست واقع‌گرایی تهاجمی الگوی موازنه‌سازی را در مصر در پیش گرفته است. برای آمریکا مصر جایگاهی کلیدی در موازنه قدرت خاورمیانه و شمال آفریقا دارد. پیش از این که این کشور دستخوش ناآرامی گردد بر طبق نظریه واقع‌گرایی تهاجمی از الگوی دنباله‌روی در سیاست خارجی خود استفاده می‌کرد. بین سیاست‌های مصر و

[5] G. John Ikenberry
[6] Joseph Nye
[7] Robert W. Cox

آمریکا هیچ شکافی وجود نداشت و شرم‌الشیخ میعادگاه بسیاری از نشست‌های مهم منطقه‌ای بود. اما با به قدرت رسیدن اخوان‌المسلمین برخی از سیاست‌های حاکمان پیشین کنار گذاشته شد. مصر به جای این‌که کانون نشست صلح با اسرائیل باشد یکبار دیگر به کانون اقدامات ضد اسرائیلی تبدیل شد. در چندین نوبت خط لوله انتقال گاز به اسرائیل منفجر شد. سفارت این رژیم در مصر تعطیل گردید و روابط قاهره با حماس تقویت شد. از آنجایی که قدرت گرفتن اسلامگرایان به رهبری مرسی ساختار موازنه را در منطقه تغییر داد لذا واشنگتن در چرخشی ۱۰۰ درجه‌ای نسبت به اصول دموکراسی مرسی را که با پیروزی در انتخابات به قدرت رسیده بود به زیر کشاند و بار دیگر عبدالفتاح سیسی از ژنرال های سابق مصر را بر قدرت نشاند (Bagheri Dolatabadi & Kholghi, 2013).

آنچه که سیاستمداران را وادار به چنین چرخش‌های ناگهانی می‌کند قرار گرفتن در یک وضعیت بحران است. بحران‌ها ایجاد حس تهدید، عدم اطمینان، و تعجیل برای رسیدن به یک خواسته می‌کنند. به همه این موارد عامل زمان را نیز باید اضافه کرد. همیشه بحران با وضعیت غافلگیری و کمبود زمان توام است. چنین شرایطی می‌تواند منجر به اثرات ناخوشایندی همچون تغییر در یک اتحاد، تنش میان دولت-ها حتی در برخی موارد جنگ نیز گردد. لذا آنچه که در دوران اوباما درخصوص مصر اتفاق افتاد را تغییر در یک سیاست به دلیل ترس و نگرانی از اثرات حادث شده در شرایط بحرانی باید بدانیم (Pinto Arena, 2017, p. 2).

۳- نگاه آمریکا به تحولات سیاسی سال ۲۰۱۱ در مصر

انقلاب ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱ نه‌تنها برای نیروهای داخل مصر شگفت‌انگیز بود، بلکه برای کشورهای خارجی به‌ویژه آمریکا نیز تعجب‌آور و غافلگیرکننده بود. بعد از وقوع قیام مردم تونس علیه زین‌العابدین بن علی، محافل رسمی غربی اساساً اعتقادی به سرایت این انقلاب به مصر نداشتند و با قاطعیت تأکید می‌کردند که انقلاب تونس هرگز به مصر نخواهد رسید. فیلیپ کراولی سخنگوی وقت وزارت خارجه آمریکا در تاریخ ۲۲ ژانویه سه روز قبل از آغاز تظاهرات‌ها در ۲۵ ژانویه گفت که گلوله برفی تونس هرگز به کشورهای دیگر منطقه نخواهد رسید. همچنین قبل از انقلاب سخنانی درباره ترتیبات دوران پس از مبارک شنیده می‌شد. ازجمله اظهارات مهم «مصطفی‌الفقی» رئیس کمیته امور خارجی مجلس ملی مصر در یک مصاحبه مطبوعاتی جنجال‌برانگیز که تأکید نمود واشنگتن و تل‌آویو باید بر سر رئیس‌جمهور آینده مصر به توافق برسند.

این سخنان نشان می‌داد که آمریکا و اسرائیل زمینه‌چینی‌های لازم را برای انتقال قدرت از مبارک به فرزندش جمال به‌عنوان یک چهره غیرنظامی و یا عمر سلیمان به‌عنوان یک شخصیت نظامی مورد اعتماد غرب انجام داده بودند اما انقلاب مصر تمامی این نقشه‌ها را نقش بر آب نمود. به نحوی که آمریکا بین حمایت از رژیم سابق دیکتاتور و حمایت از معترضین گیر افتاد و دچار سرگردانی شد (Bakr, 2017, p. 69). این رخدادها در شرایطی اتفاق افتادند که سه سال پیش از برکناری مبارک یعنی در سال ۲۰۰۹ در طی سخنرانی مفصلی در دانشگاه قاهره، اوباما خواستار اصلاحات در ساختار سیاسی کشورهای استبدادی شده بود (Gerges, 2013, p. 306). در کل مواضع آمریکا در قبال انقلاب مصر را می‌توان به سه مرحله تقسیم کرد:

مرحله اول: از زمان آغاز انقلاب تا واقعه جمل در ۲ فوریه. در مرحله اول شاهد تعلل در موضع‌گیری آمریکا در قبال انقلاب مصر هستیم. اولین واکنش صادره از سوی هیلاری کلینتون وزیر خارجه بود که در آن اشاره نمود اوضاع در مصر باثبات و مصر نیازمند انجام یک سری اصلاحات است (Gerges, 2013, p. 308). همچنین جو بایدن، معاون رئیس‌جمهوری ایالات‌متحده، به‌صراحت اعلام نمود؛ مبارک دیکتاتور نیست و نباید سقوط کند. ریچارد هاس، رئیس شورای روابط خارجی آمریکا نیز اعلام کرد چیزی که ما هرگز نمی‌خواهیم در مصر تکرار شود، همان حادثه سه دهه پیش در ایران است؛ بنابراین، آمریکا تا آخرین لحظه از حکومت مصر حمایت خواهد کرد. این بیانگر تمسک دولت آمریکا به مبارک بود. آمریکا در طول این مرحله به حفظ مبارک و عدم تکرار الگوی تونس که رئیس‌جمهور به‌صورت فوری برکنار شد، علاقه‌مند بود. چراکه در صورت تکرار سناریوی تونس در مصر، کنترل اوضاع در سایر کشورهای هم‌پیمان آمریکا در منطقه دشوار می‌شد.

مرحله دوم: از واقعه جمل تا قبل از برکناری مبارک در ۱۱ فوریه؛ در این مرحله با بحرانی شدن اوضاع و اصرار معترضان بر رفتن مبارک، واشنگتن به مبارک فشار وارد کرد تا عمر سلیمان را به‌عنوان معاون خود تعیین نماید تا از یک‌سو خشم معترضان را فرو بخواباند و از سوی دیگر اطمینان خاطری برای واشنگتن و تل‌آویو برای تداوم نظام مبارک باشد. آمریکا معتقد بود درصورتی‌که ناچار شود می‌تواند اختیارات مبارک را به سلیمان تفویض نمایند و این چیزی است که در آخرین سخنرانی مبارک روز ۱۰ فوریه «شب برکناری» رخ داد.

مرحله سوم: برکناری مبارک؛ در این مرحله آمریکا در اثر فشارهای مردمی و برای حفظ حضور خود در آینده مصر و حفظ چهره خود ناگزیر شد سرنگونی مبارک را پذیرفته و حکومت را به نهاد نظامی که مورد تأییدش بود، واگذار نماید (Friedman, 2012, pp.10-11). به عبارت دیگر دولت اوباما در مواجهه با دو گزینه تغییر رژیم و تغییر در سیاست، تمایل بیشتری برای تغییر در سیاست داشت. چرا که تغییر در رژیم ممکن بود باعث ایجاد یک سیاست خصومت‌آمیز علیه آمریکاگردد در این میان خلاء سیاسی موجود در مصر می‌توانست فضاء را برای اسلام-گرایان محیا کند و این مسئله به نفع منافع امنیتی آمریکا و موجودیت اسرائیل نبود (Tauber, 2013, p. 15). لذا اوباما تلاش نمود تا به اخوان‌المسلمین نزدیک شود.

٤- روابط آمریکا با مصر دوران محمد مرسی

روابط آمریکا با مصر در دوران حکومت محمد مرسی همانند زمان مبارک در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی و نظامی ادامه پیدا کرد. در جولای ۲۰۱۲، معاون وزیر امورخارجه آمریکا بیل برنز با محمد مرسی ملاقات نمود و طی یک دعوت نامه خواستار دیدن مرسی از واشنگتن برای کمک اقتصادی به مصر و مشکلات آن شد (Friedman, 2012, pp. 10-11). در جریان این دیدار اوباما توافق کرد که تا یک میلیارد دلار بدهی مصر را ببخشد و این طرح را برای ارسال به کنگره آماده نمود. متقابلاً محمد مرسی برای خوشایند غرب از همان روز نخست پایبندی خود به تعهدات بین‌المللی مصر ازجمله توافقنامه صلح با اسرائیل را اعلام نمود و در بحران غزه مسئولانه و مورد رضایت آمریکایی‌ها عمل نمود.

در دیدار بعدی که در ۵ دسامبر ۲۰۱۲ انجام شد هیئت عالی‌رتبه‌ای به ریاست عصام حداد، معاون رئیس‌جمهور در امور خارجی، عازم واشنگتن شد تا رویکردهای دولت جدید مصر را برای آمریکا تشریح سازد. حداد با «تام دانیلون» مشاور امنیت ملی آمریکا و باراک اوباما رئیس‌جمهور آمریکا دیدار و بر موضع رئیس‌جمهور مبنی بر «شراکت راهبردی» با آمریکا تأکید نمود و خواهان گسترش تماس برای بحث و گفتگو درباره مسائل منطقه‌ای شد. نماینده مصر از این فراتر رفته و گفت که «دولت جدید در مصر به روابط خود با اوباما به‌عنوان یک ارزش مشترک نگاه می‌کند» (Shalabi, 2013) اما این دیدارها نتوانست اعتماد لازم را در واشنگتن جلب نماید. آنچه بیش از همه بر فضای بی‌اعتمادی بین دو کشور افزود مجموعه‌ای از تحولات سیاسی بود که می‌توان آن را به شرح ذیل لیست کرد:

الف) واکنش دولت مرسی درخصوص حمله به سفارت آمریکا: بدنبال ساخت فیلم اهانت‌آمیز «بی‌گناهی مسلمانان» در ۱۱ سپتامبر ۲۰۱۲ که مسلمانان آن را توهین به مقدسات اسلامی خواندند مصریان معترض همانند مردم لیبی به سفارت آمریکا در قاهره حمله کردند و پرچم آن را پایین کشیدند. آمریکایی‌ها معتقد بودند مرسی به‌کندی تظاهرات‌ها علیه آمریکا را محکوم کرد و ماحصل کار چیزی جز سردی روابط نبود.

ب) برکناری شورای نظامی: برخلاف آنچه که گفته می‌شود مرسی در قضیه برکناری شورای نظامی به رهبری طنطاوی با آمریکا هماهنگ بوده است، چنین نبود و آمریکا از این تصمیم و نحوه اتخاذ این تصمیم شگفت‌زده شد. مرسی با یک کودتای نرم ارتش را از مداخله در سیاست کنار زد و با کنار گذاشتن ۷۰ ژنرال از پست‌های کلیدی و حساس سیاسی، نگرانی‌های آمریکا را برانگیخت (Shurbaji, 2013).

ج) سیاست چندجانبه‌گرایی مرسی: رئیس‌جمهور منتخب مصر از ابتدا استراتژی میانه‌روی در عرصه بین‌المللی را در پیش گرفت و سعی نمود با ایجاد رابطه‌ای به‌اصطلاح منطقی با آمریکا، حوزه نفوذ خود در کشورش را حفظ نماید. محمد مرسی با اتخاذ یک منطق دوگانه که مجموعه انقلابی‌گری و سازش‌کاری بود، می‌خواست هم آمریکایی‌ها را راضی نگه دارد و هم پاسخی به نیازهای استقلال‌طلبانه مردم مسلمان و انقلابی مصر بدهد. این درحالی بود که آمریکا تمایل داشت که مصر مانند دوران مبارک از این کشور تبعیت کند. سفر به چین برای گسترش همکاری‌های اقتصادی و نیز سفر به ایران ازجمله اقداماتی بودند که خشم آمریکایی‌ها را برانگیخت (Shurbaji, 2013).

د) سوءظن شدید محافل تندروی غربی نسبت به اسلام‌گرایان: هرچند که آمریکا حاضر شد با اخوانی‌ها تعامل کند اما همچنان نسبت به این گروه تردید داشت. جریان تندروی مخالف اسلام‌گرایان در دستگاه سیاست خارجی آمریکا معتقد بود جریان اسلامی برای فرار از خطر هرگونه تحریم، سرکوب و تضعیف از سوی غرب به‌ناچار به سازش با آن روی آورده است و اگر جایگاهش مستحکم شود هر آن، جلوی غرب خواهد ایستاد. چراکه اسلام‌گرایان مصری از تعامل غرب و فشارهای آن بر گروه‌هایی همچون حماس و دولت‌های سودان و ایران درس گرفته‌اند. به باور مخالفان اسلام سیاسی، نیروهای اسلام‌گرا در انتظار تکامل فرآیند تغییر و تحولات سیاسی، اقتصادی، نظامی، امنیتی و تقویت جبهه داخلی بودند، آنگاه می‌توانستند علیه غرب دست به مقاومت بزنند. از منظر مخالفان، اسلام‌گرایان با اتخاذ الگویی تدریجی، مسالمت‌آمیز و اطمینان‌بخش به دیگران سعی در عدم ورود به دعواهای سیاسی داخلی و خارجی داشتند. همچنین ترس از تکرار تجربه‌های گذشته در رفتار انقلابیون اسلام‌گرا مشهود بود؛ به‌گونه‌ای که آنان را از تعجیل در مخالفت با نیروهای داخلی و خارجی ناهم‌سو باز می‌داشت. سردرگمی فکری ایالات‌متحده درباره

جنبش‌های اسلامی و سوءظن این کشور به اسلام‌گرایان را نمی‌توان بدون رمزگشایی از علل هراس عمیق دستگاه سیاست خارجی آمریکا از ایران فهمید. چنین به نظر می‌رسد که واشنگتن از انقلاب ایران به‌عنوان معیار اولیه برای سنجش اسلام‌گرایان در سراسر خاورمیانه و شمال آفریقا، استفاده می‌کند (Jirjis, 2013, p. 10) و میان آنان ارتباط تنگاتنگی – ولو روحی و فکری قائل است. به همین خاطر آمریکا ایران را نیروی هدایت‌کننده در پشت بسیاری از ستیزه‌جویی‌های اسلام‌گرایان در جهان می‌بیند.

ه) تداوم خصلت‌های ضدآمریکایی و ضد اسرائیلی در پاره‌ای از رهبران اخوان: مخالفان اسلام سیاسی بر این باور بودند که اسلام‌گرایان علی‌رغم تأکیدشان بر کنار گذاشتن دشمنی با آمریکا و اسرائیل همچنان به ایدئولوژی پیشین خود باور داشتند. ازاین‌رو، سخنان صریح و بسیار مهم رهبران جنبش اخوان‌المسلمین مصر در رابطه با اسرائیل و نیز آمریکا مورد توجه قرار گرفت. به‌عنوان‌مثال، «محمد بدیع» مرشد عام اخوان‌المسلمین در مقاله هفتگی خود در تاریخ ۱۹ می ۲۰۱۱ م اعلام داشت: «از این پس خواب به چشم اسرائیل نخواهد آمد و امنیت و ثبات آن مادامی که به حقوق مردم فلسطین بی‌توجه باشد، در معرض تهدید خواهد بود». وی همچنین در ادامه تأکید کرد: «اسرائیل در پرتو انقلاب‌های منطقه از همان جامی خواهد نوشید که دیگران (دیکتاتوری‌های منطقه) نوشیده‌اند» (Mohsen, 2012).

همچنین، «محمد مرسی» رئیس وقت حزب آزادی و عدالت طی سخنانی که در تاریخ ۲۳ ژانویه ۲۰۱۲ ایراد کرد، بیان نمود: «مسئله فلسطین همواره در قلب ملت مصر و حزب آزادی و عدالت بوده، هست و خواهد بود. به‌ویژه اینکه مسئله مذکور یکی از محرکه‌های اصلی انقلاب ملت مصر نیز به شمار می‌رود» (Mohsen, 2012).

و) استقلال‌طلبی اخوان المسلمین: هر اندازه به بُعد سازشگری اخوان پس از انقلاب بیشتر اشاره‌شده به همان میزان به استقلال‌خواهی رهبران اخوان کمتر تأکید شده است. مرسی و اخوان خود را منتخب مردم دانسته و تلاش کردند در عمل در سیاست‌های داخلی و خارجی مصر تفاوت‌هایی با سیاست‌های زمان مبارک ایجاد نمایند. در این راستا می‌توان به سخنان محمود غزلان سخنگوی اخوان اشاره کرد. غزلان پس از سفر جان کری رئیس کمیته روابط خارجی کنگره به مصر و دیدار با سران اخوان، درباره برخی ملاحظات اخوان در خصوص تقویت روابط با آمریکا را اینگونه توضیح داد: لزوم عدم جانب‌داری بی‌چون‌وچرای آمریکا از طرف اسرائیلی و لزوم در پیش گرفتن یک موضع متعادل، پذیرش کمک‌های آمریکا به شرطی که حاکمیت مصر را زیر سؤال نبرد، عدم تحمیل سیاست‌های مشخص بر مصر، عدم‌مداخله در امور داخلی مصر، خدشه‌دار نکردن آزادی و کرامت و استقلال ملی. این ملاحظات نشان می‌داد که اخوان مطیع محض آمریکا نبوده و دیدگاه‌های خاص خود را برای آینده مصر داشته است (Bagheri Dolatabadi & Awazpour, 2028, p. 297).

ز) مخالفت جریان لیبرال و سکولار با سیاست آمریکا در مصر: حمایت آمریکا از اخوان المسلمین صدای نیروهای لیبرال، سکولار و قبطی‌ها را که از مخالفان جریان اسلام‌گرا بودند، درآورد. این نیروها باور داشتند اگر آمریکا قرار است از جریان و گروه خاصی حمایت کند، لیبرال‌ها و سکولارها بر اخوانی‌ها مقدم‌اند. به‌هرحال سیاست‌های آمریکا در مصر باعث دلخوری و ناراحتی سکولارها و لیبرال‌ها از واشنگتن شده بود. در همین راستا فشارهای قبطی‌های مقیم آمریکا بر اوباما برای دست کشیدن از مرسی را نباید نادیده گرفت.

ح) بیانیه قانون اساسی مرسی: این بیانیه که بیشتر با هدف حمایت از انقلاب و دستاوردهای آن صادر شد، به مذاق مخالفان لیبرال و سکولار و بازماندگان نظام سابق و دستگاه قضایی برجای‌مانده از دوران مبارک خوش نیامد و آمریکا نیز به جمع مخالفان این بیانیه پیوست، چراکه تلاش‌های مرسی برای مقابله با افراد و ساختارهای بازمانده از دوران مبارک و تغییر در سیستم حاکم که پس از انقلاب دستخوش تغییرات جدی نشده بود، مطلوب آمریکایی‌ها نبود. لذا زمانی که آمریکا متوجه شد مرسی نمی‌تواند مانند حسنی مبارک متحدی برای آمریکا باشد و سیاست دنباله روی را در پیش گیرد شروع به حمایت از ارتش مصر کرد و طی کودتایی که از سوی رسانه‌ها نوعی کودتای نرم معرفی شد ژنرال عبدالفتاح سیسی را بجای مرسی به قدرت رساند. پیش درآمد این اقدام آمریکا تلاشهای دقیق و هدفمند برای به راه‌اندازی خونریزی و خشونت در میان شهروندان مصر بود تا نشان داده شود که مرسی قادر به اداره امور در کشور نیست و اخوان‌المسلمین انقلاب مصر را مصادره کرده است. همه این اتفاقات درحالی رخ داد که پیش از آن آمریکا، مصر تحت ریاست‌جمهوری مرسی را در حال گذار به دموکراسی می‌خواند و از این دولت تمجید می‌کرد. برای پی بردن به تناقض‌های رفتاری مقامات آمریکا مقایسه اظهارنظرهای آنها پیش و بعد از عزل مرسی و حتی نگاه آنها به جانشین وی، عبدالفتاح سیسی، سودمند خواهد بود (ر.ک: جدول شماره ۱)

جدول شماره ۱: اظهارات دولت آمریکا قبل و بعد از عزل محمد مرسی

اظهارات قبل	اظهارات بعد
باراک اوباما ضمن تبریک پیروزی محمد مرسی در انتخابات مصر و نقطه عطف دانستن آن در تاریخ دموکراسی این کشور گفت:«آمریکابه حمایت از انتقال مصر به دموکراسی ادامه خواهد داد و در کنار مردم مصر برای تحقق آرمان‌های انقلاب شان خواهد ایستاد» (Boyer and Kumar Sen, 24 June 2012)	همان‌طور که من از زمان انقلاب مصر گفتم آمریکا از مجموعه‌ای از اصول اساسی شامل مخالفت با خشونت، حمایت از حقوق بشر جهانی و اصلاحات که با آرمان های مشروع مردم مطابقت دارد حمایت می‌کند. آمریکا از فرد یا حزبی خاص حمایت نمی‌کند ما به روند دموکراتیک و احترام به حاکمیت قانون متعهد هستیم (The White House, 3 July 2013).
مردم مصر سخن گفته‌اند. صدای آنها شنیده شده است. مصر هرگز به شرایط قبل باز نمی‌گردد. مصری‌ها روشن کرده‌اند که به چیزی کمتر از دموکراسی واقعی راضی نخواهند شد. آمریکا همچنان یک دوست و شریک برای مصر باقی خواهد ماند. ما آمادگی داریم که هرگونه کمک لازم را برای انجام یک انتقال معتبر به دموکراسی را فراهم کنیم (The White House,11 February 2011).	در حالی که محمد مرسی در انتخابات دموکراتیک به عنوان رئیس‌جمهور انتخاب شد حکومت او به نظرات همه مصری‌ها احترام نمی‌گذاشت. ما می‌دانیم که بسیاری از مصری‌ها، شاید حتی اکثریت مصری‌ها خواستار تغییر شرایط هستند (The White House, 15 August 2013).
همانطور که از ابتدای این ناآرامی گفتیم، آینده مصر توسط مردم مصر تعیین می‌شود. اما آمریکا نیز روشن ساخته است که ما بر مجموعه‌ای از اصول اساسی ایستادگی می‌کنیم. ما معتقدیم که باید به حقوق مردم مصر احترام گذاشته شود و آرمان‌های آنها برآورده شود. ما معتقدیم که این انتقال قدرت باید بلافاصله تغییرات غیرقابل برگشت سیاسی و راه مذاکره برای دموکراسی را نشان دهد (The White House,10 February 2011).	گزارش اوباما به کنگره آمریکا: «مصر (دوره عبدالفتاح سیسی) در حال دور شدن از دموکراسی است. آزادی بیان را سرکوب می‌کند. هزاران معترض سیاسی را بازداشت کرده و در پاسخگو ساختن نیروهای امنیتی درباره کشتارهای خودسرانه یا غیرقانونی ناتوان بوده است» (Kirkpatrick, 2015).
خانم نولند سخنگوی کاخ سفید: «اقدامات آقای مرسی به عنوان رئیس‌جمهور در حمایت از معاهده صلح با اسرائیل قابل ستایش است. ما او را با آنچه که انجام می‌دهد، قضاوت خواهیم کرد. آنچه که او انجام داده است، حمایت از این پیمان صلح است، همچنان با ما و با اسرائیل در مورد اهداف مشترک، از جمله در غزه همکاری می‌کند (The National, 16 January 2013).	بدنبال کشتار معترضان توسط سیسی: جان کری، وزیر امور خارجه و چاک هاگل وزیر دفاع آمریکا گفتند «تلاش برای مجازات سیسی تاثیر اندکی بر رفتار او دارد و درحال برافراشتن دیواری در برابر افراطی‌گرایی اسلامی در خاورمیانه‌ای درحال فروپاشی است» (Crowley,2016).

آمریکا در شرایطی دست به این اقدامات زد که شعارهای سیاسی رسمی این کشور به‌طور سنتی نشان دهنده پشتیبانی قوی واشنگتن از لیبرالیسم و ایدئولوژی‌های سیاسی و حقوق بشر در سراسر جهان است. اما سابقه تاریخی این کشور نشان دهنده آن است که آمریکا در تصمیم‌گیری در سیاست خارجی بیش از دموکراسی و حقوق بشر، بیشتر نگران منافع امنیتی خود می‌باشد. آمریکا از دیکتاتورهای خودکامه در خاورمیانه و شمال آفریقا به خاطر همین منافع امنیتی خود و حفظ ثبات منطقه، و به اسم گسترش دموکراسی، حمایت نموده و نظام‌های دموکراتیک واقعی را سرنگون کرده است (Tauber, 2013, p. 16). به عبارت دیگر آمریکا در مواجهه واقع‌گرایی و ایدآلیسم که یکی بر منافع امنیتی و دیگری بر ارزش‌ها تاکید دارد همواره اولی را بر دومی ترجیح داده است.

٦- دوراهی منافع و ارزش‌ها برای آمریکا در مصر

قانون تجارت مصوب سال ۱۹۷۴ آمریکا به ملاحظات حقوق بشری در تعاملات اقتصادی با سایر کشورها اشاره دارد. به‌طور خاص بخش ۷۰۰۸ حقوق عمومی این کشور در مورد عملیات‌های خارجی می‌گوید: «هیچ یک از منابع مالی اختصاص داده شده نباید برای حکومت‌ها یا دولت‌هایی که در آن رهبر منتخب توسط کودتای نظامی ساقط می‌شود و یا نظامیان نقش موثری در این رابطه ایفا کرده‌اند اختصاص پیدا کرده و یا هزینه شود» (Sharp, 2014, p. 33). این دقیقاً همان وضعیتی است که در مصر اتفاق افتاد و نظامیان با کودتایی نرم دولت قانونی را کنار زدند. البته نکته مهم این است که چه کسی تعیین می‌کند تعریف کودتا چیست و در مصر چه اتفاقی افتاده است.

دولت اوباما همان‌طور که گفته شد در این‌باره موضع ثابتی نداشت کما این‌که سخنگوی وزارت امورخارجه آمریکا جن پاسکی[8] در ۲۶ جولای ۲۰۱۳ مدعی شد: «قانون نیازمند ما نیست تا در این باره تصمیم رسمی بگیریم که آیا کودتا اتفاق افتاده است یا خیر و این کار به نفع منافع ملی ما هم نیست که چنین تصمیمی بخواهیم بگیریم» (Sharp, 2014, p. 34). درحقیقت مسئولان آمریکا خیلی راحت از کنار اجرای قانون گذشتند زیرا اجرای قانون برای آنها هزینه زیادی داشت. اگر آمریکا می‌خواست که سخت‌گیری به خرج دهد آنگاه می‌بایست منتظر می‌ماند تا روابطش با مصر به سرنوشت روابط با ایران دچار شود و متحد استراتژیک خود در شمال آفریقا را از دست بدهد. کما اینکه نزدیکی مصر به روسیه در سال ۲۰۱۴ و توافق خرید ۲ میلیارد دلار اسلحه شامل جنگنده‌های میگ نشان داد پتانسیل این زلزله سیاسی در قاهره وجود دارد و روسیه نیز از بازگشت متحد سابقش به دامن خود خشنود خواهد گشت (USA Today, 13 February 2014). بنابراین آمریکا با توجه به جمعیت، قدرت نرم مصر در جهان عرب، دانشگاه الازهر و وضعیت ژئوپولتیک این کشور، این بازیگر اساسی جهان عرب را عامل اساسی و اصلی در تحولات احتمالی آینده جهان عرب می‌داند که می‌تواند در درازمدت استراتژی حفظ وضع موجود آمریکا در منطقه را مختل نماید و منافع آن را به خطر بیندازد.

همچنان‌که مرشایمر توضیح می‌دهد دولت‌ها علاوه بر اینکه نسبت به اهداف سایر دولت‌ها اطمینان خاطر ندارند، می‌بایست بدبینانه‌ترین حالت ممکن را نسبت به اهداف آنها در نظر گیرند (Tauber, 2013, p. 32). با توجه به اتفاقاتی که در دوران مرسی رخ داد بدترین حالت آینده، قدرت گرفتن اخوان‌المسلمین در کل منطقه، رشد

[8] - Jen Psaki

افراط‌گرایی مذهبی، تشدید تنش‌ها علیه اسرائیل و به خطرافتادن منافع آمریکا در کشورهای حاشیه خلیج فارس ترسیم شد. درباره اخوان‌المسلمین باید اشاره کرد که این حزب یکی از بهترین و منظم‌ترین و قوی‌ترین احزاب سیاسی در مصر مدرن بوده است. برنامه‌های اسلامی اخوان‌المسلمین بیش از حد محافظه‌کار و غیرقابل پیش‌بینی و همچنین مقاوم می‌باشد و در این راستا آنها توانسته‌اند به نفوذ بین‌المللی در مصر بپردازند. این گروه مخالف دخالت خارجی آمریکا در جهان عرب است. همچنین معتقدند که باید قرآن اساس و پایه دولت باشد. اخوان المسلمین با شعار ملی‌گرایی، درصدد استقلال و مقابله با نفوذ کشورهای خارجی در مصر است (Tauber, 2013, p. 33). اخوان دارای شبکه‌ای بین‌المللی است و تقریباً در اکثر کشورهای عربی، شعبه خاصی دارد که از سیاست‌های کلی اخوان مادر پیروی می‌کند (Bagheri & Dolatabadi & Mahjoob, 2025).

اخوان همواره در طول مدت حیات خود در بعد فرهنگی و اخلاقی، مخالف غرب و آمریکا بوده و آنها را مورد تهاجم قرار داده، اما ابعاد سیاسی و اقتصادی راهبردهای آمریکا، خیلی کم مورد توجه و نقد اخوان بوده است. از آنجا که یکی از اهداف آینده آمریکا در تحولات مصر، امنیت و تثبیت موقعیت اسرائیل در منطقه و عادی‌سازی روابط با مصر است. حسنی مبارک برای این رژیم یک متحد استراتژیک بود و این رژیم در مقایسه با سایر دول عربی، کمترین احساس خطر را از سوی مصر داشت. لذا شکست مبارک و نظامیان حاکم، پیروزی اسلام‌گرایان و حلقه تنگی که اخوان‌المسلمین به دور اسرائیل در حال ساختن بود، وضعیت غیرقابل تحملی برای این رژیم پدید آورد که با حرکت نظامیان مصری تا حدود بسیار زیادی تعدیل شد. به نظر آمریکائیان تسلط جریان‌های اصیل اسلام‌گرا بر مصر به مفهوم تسلط جریان‌های مقاومت و حامیان آن در منطقه محسوب می‌شد. این دقیقا همان نکته‌ای است که الی شیک[9]، سفیر سابق اسرائیل در قاهره، نیز بر آن تاکید داشت: «تنها افرادی که در مصر متعهد به صلح با اسرائیل هستند دار و دسته نزدیک به مبارک هستند و اگر رئیس‌جمهور بعدی یکی از اینها نباشد ما به دردسر خواهیم افتاد» (Sharp, 2011, p. 13).

آمریکا به عنوان مهم‌ترین حامی نظام سرمایه‌داری و لیبرال با هرگونه تغییر انقلابی که موقعیت برتر آن را در خاورمیانه به خطر بیندازد مخالفت می‌کند و با آن به مقابله می‌پردازد. از این‌رو این کشور با کشورهای انقلابی که دارای اهدافی ایدئولوژیک بوده و به مقابله با سرمایه‌داری بین‌المللی می‌پردازند مقابله کرده و در سال‌های گذشته به سبب دخالت‌های خود در این مورد حتی مجبور به درگیر شدن در جنگ‌های مختلفی شده است (Snyder, 1999, pp. 266-267). مصر از جمله کشورهایی است که بواسطه موقعیت ژئواستراتژیک خود در تجارت بین‌الملل و سرمایه‌داری نقش مهمی ایفا می‌کند لذا هرگونه تغییر رفتار آن می‌تواند خسارت‌های جبران‌ناپذیری برای آمریکا در بخش انرژی و اقتصاد به همراه داشته باشد (Jafari, 2007, p. 154).

در واقع مصر به عنوان یکی از صادرکنندگان اصلی گاز به رژیم اسرائیل نقش عمده‌ای در تأمین نیاز این رژیم به گاز طبیعی دارد. هرگونه تغییر در ساختار این کشور با توجه به افزایش قیمت گاز طبیعی و کاهش ذخایر کشورها و همچنین فاصله اسرائیل از تأمین کنندگان اصلی گاز طبیعی در جهان، موجب می‌گردد رژیم اسرائیل از این حیث آسیب‌پذیر باشد. اسرائیل در زمان محمد مرسی از شرایط مصر بسیار نگران بود چرا که تسلط گروه‌های مخالف مانند

[9] - Eli Shaked

اخوان‌المسلمین، می‌توانست به اتخاذ موضعی سرسختانه‌تر در مقابل اسرائیل منجر شود. تغییرات مصر می‌توانست به پیچیدگی شرایط استراتژیک اسرائیل منجر شود؛ زیرا این رژیم با حزب‌الله لبنان و حماس؛ به عنوان دو بازیگر متخاصم نیز مرزهای مشترک دارد. علاوه بر این، تحولات مصر می‌تواند بر اردن، به عنوان همسایهٔ دیگر اسرائیل نیز تأثیرگذار باشد و بر نگرانی‌های این رژیم بیفزاید (Berger, 2011, pp. 14-16).

در طول یک سال حکومت مرسی هرچند آمریکا به‌صورت نیم‌بند از دموکراسی در مصر حمایت کرد اما همزمان در طول این دوره به این نتیجه رسید که کار کردن با دموکراسی‌های محلی به‌خصوص در مصر که با اسلام سیاسی و ایدئولوژیک و از نوع اخوان‌المسلمین هم ترکیب شده برخلاف آنچه تصور می‌شد کار راحتی نیست.آ مریکایی‌ها نگران آن بودند که گشودن در به روی مشارکت مردمی در نظام سیاسی ممکن است منجر به حضور افرادی در مراکز قدرت شود که همکاری راهبردی میان دو کشور را به خطر بیندازند و این چیزی است که واشنگتن آن را رد می‌کند تا مبادا مصر به ایران دیگری تبدیل شود و این نه فقط از طریق انقلاب بلکه شاید از طریق انتخابات هم رقم بخورد. به همین دلیل وقتی در مصر ناکارآمدی اخوان منجر به شکل‌گیری ائتلاف‌بندی جدید علیه مرسی شد، دولت آمریکا از این امر استقبال کرد و آن را یک حرکت دموکراسی‌خواهانه نامید؛ اما واقعیت این است که آمریکائی‌ها ترجیح دادند به سیاست سنتی خود یعنی تمرکز بر نیروهای محافظه‌کار در مصر و منطقه بازگردند. آمریکائی‌ها به این نتیجه رسیدند که چون نیروهای محافظه‌کار این کشورها درنهایت منافع حزبی و حکومتی خود را در نزدیکی با آمریکا می‌دانند بنابراین قابل‌اطمینان‌ترند و بهتر می‌توانند جایگاه آمریکا را در منطقه درک کنند و در راستای حفظ منافع این کشور قدم بردارند.

این رفتار آمریکا نشان داد در دوگانه منافع و ارزش‌ها آمریکا با تکیه بر نظریه واقع‌گرایی که در آن ارزشها و اخلاقیات هیچ جایگاهی ندارند در نهایت منافع را برگزیده و جانب نظامیان در مصر را می‌گیرد. جرمی شارپ، متخصص مسائل خاورمیانه، از این وضعیت بعنوان یکی از «تنش‌هایی که در روابط آمریکا و مصر در دهه گذشته وجود داشته و انتظار می‌رود به دنبال انقلاب تشدید شده و ادامه پیدا کند» یاد کرده و می‌نویسد آمریکا همواره تلاش داشته تا بین این دو موازنه ایجاد کند اما ایجاد این موازنه کاری دشوار است و این مساله به «معمایی پیش‌روی سیاست خارجی آمریکا» تبدیل شده است (Sharp, 2012, p. 7). نیکولاس بوچت نیز معتقد است: «در سال آخر حضور اوباما در مسند قدرت آمریکا به رویکرد متداول تاریخی این کشور که عمدتاً نادیده گرفتن دموکراسی در مصر و در خاورمیانه و شمال آفریقا بازگشته است» (Bouchet, 2016, p. 1).

نتیجه‌گیری

بررسی سیاست خارجی آمریکا در قبال تحولات مصر (۲۰۱۱-۲۰۱۳) به‌خوبی نشان‌دهنده وجود شکاف عمیق میان گفتمان رسمی این کشور درباره حقوق بشر و دموکراسی و رفتار عملی آن در عرصه بین‌الملل است. یافته‌های این پژوهش مؤید فرضیه اصلی است که آمریکا در دوگانگی میان ارزش‌های دموکراتیک و منافع ملی، همواره گزینه دوم را برمی‌گزیند و شعارهای حقوق بشری را تا هنگامی ترویج می‌کند که با منافع استراتژیک، امنیتی و اقتصادی آن در تعارض قرار نگیرند. مطالعه موردی مصر در سه مقطع زمانی پیش از انقلاب، دوران ریاست‌جمهوری محمد مرسی و

پس از کودتای نظامی نشان می‌دهد که آمریکا علیرغم تأکید بر حمایت از انتقال دموکراتیک، عملاً از دیکتاتوری حسنی مبارک تا آخرین لحظات ممکن دفاع کرد و با وجود به‌قدرت‌رسیدن مرسی از طریق انتخابات آزاد، در عمل از تثبیت حکومت منتخب مردم مصر حمایت جدی به‌عمل نیاورد. در واقع، حمایت ظاهری از فرایند دموکراتیک هنگامی به‌سرعت جای خود را به حمایت از کودتای نظامی داد که اخوان‌المسلمین به‌عنوان جریان اسلام‌گرای حاکم، سیاست‌های مستقلانه‌ای در پیش گرفت که از منظر واشنگتن، منافع رژیم اسرائیل و ثبات منطقه‌ای مطلوب آمریکا را به‌خطر می‌انداخت. نگرانی از نزدیکی مصر به روسیه، تغییر موازنه قدرت به‌نفع جریان‌های مقاومت، و تهدید موقعیت راهبردی آمریکا در شمال آفریقا و خاورمیانه، عواملی بودند که تداوم حمایت از رژیم‌های سرکوب‌گر وفادار به آمریکا را بر حمایت از دموکراسی نهادی اولویت‌دار ساختند. این پژوهش همچنین نشان داد که تناقض مذکور منحصر به مصر نیست و در قبال کشورهای عربی دیگر نظیر عربستان سعودی، بحرین، اردن و یمن نیز مصداق داشته است. در هیچ‌یک از این کشورها آمریکا اجازه جابه‌جایی واقعی قدرت را در جریان بهار عربی نداد و همچنان از رژیم‌های سرکوبگر همسو با منافع خود حمایت کرد. بر اساس چارچوب نظری مقاله، این رفتار با رویکرد واقع‌گرایی و نظریه هژمونی انتقادی همخوانی کامل دارد. آمریکا در مقام هژمون جهانی، ارزش‌های جهان‌شمول را نه از سر التزام اخلاقی، بلکه به‌مثابه ابزاری برای مشروعیت‌بخشی به سلطه و گسترش نفوذ خود به‌کار می‌گیرد و در مواقع تعارض با منافع مادی، بی‌درنگ از آنها عقب‌نشینی می‌کند. در نهایت، می‌توان گفت که بحران‌های سیاسی برای سیاست‌گذاران آمریکایی فرصتی برای بازتعریف اولویت‌ها ایجاد می‌کنند؛ اما این بازتعریف همواره در جهت حفظ وضعیت موجود مطلوب آمریکا صورت می‌گیرد، نه تحقق آرمان‌های دموکراتیک. با توجه به پیشینه تاریخی و الگوی تکرارشونده این رفتار، انتظار می‌رود که این تعارض گفتار و کردار در سیاست خارجی آمریکا طی دهه‌های آینده نیز تداوم یابد؛ زیرا مقامات آمریکایی نه می‌توانند از ارزش‌های خود کاملا دست بکشند و نه حاضرند از منافع کوتاه‌مدت و استراتژیک خود بگذرند.

ملاحظات اخلاقی

این مقاله حامی مالی ندارد.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که تعارض منافع وجود ندارد و تمام مسائل اخلاق در پژوهش را که شامل پرهیز از سرقت ادبی، نشر و یا ارسال بیش از یک بار مقاله، تکرار پژوهش دیگران، داده‌سازی یا جعل داده‌ها، منبع‌سازی و جعل منابع، رضایت ناآگاهانه سوژه یا پژوهش‌شونده، سوء رفتار و غیره می‌شوند، به‌طور کامل رعایت شده است.

تعهد کپی رایت

طبق تعهد نویسندگان، حق کپی رایت (CC) رعایت شده است.

References

Abootalebi, A. R. (2024a). *Democracy and governance. In A. R.* Abootalebi (Ed.), Global politics reader: Themes, actors, and issues. Cognella.

Abootalebi, A. R. (2024b). *Public opinion, US military interventionism, and the First Amendment. In A. R.* Abootalebi (Ed.), Global politics reader: Themes, actors, and issues. Cognella.

Adami, A., & Ghorashi, M. (2016). The decline of America's soft power, measures and components. *World Politics*, 4 (4), 203–240. (in Persian)

Bagheri Dolatabadi, A. (2025). The June 2025 Israeli war: Iran's assessment and regional consequences. *Middle East Policy*, 1–20. https://doi.org/10.1111/mepo.70008

Bagheri Dolatabadi, Ali, & Avazpour, Mehdi (2018). *Islamic Awakening in Egypt: Contexts, Actors, and Consequences*. Tehran: Imam Hosein University.

Bagheri Dolatabadi, A., & Kholghi, J. (2013). Explanation of the American positions on the removal of Mohammed Morsi. *Quarterly Journal of American Studies*, 10 (1), 1–24. (in Persian)

Bagheri Dolatabadi, A., & Mahjoob, M. (2025). The Muslim Brotherhood and the divergence in theory and disparity in practice. *Crisis Studies of the Islamic World*, 12 (3), e727489. https://doi.org/10.27834/CSIW.2502.1514.3.38.1 (in Persian)

Bakr, N. (2017). *The Egyptian revolution.* https://www.um.edu.mt/__data/.../pdf.../Chapter_4_-_Noha_Bakr.pdf

Berger, R. (2011, June 29). Israel fears unrest in Egypt could jeopardize peace treaty. Los Angeles Times. www.Latimes.com

Bouchet, N. (2016, September 6). Long game, hard choices: The Obama administration and democracy in Egypt. *E-International Relations*. http://www.e-ir.info/2016/09/06/long-game-hard-choices-the-obama-administration-and-democracy-in-egypt/

Boyer, D., & Kumar Sen, A. (2012, June 24). Obama congratulates Morsi on winning Egyptian presidency. *The Washington Times.* https://www.washingtontimes.com/news/2012/jun/24/obama-calls-to-congratulate-morsi-an-islamist-on-w/

Chomsky, N. (2011). *Hegemony or survival: America's quest for global dominance*. Metropolitan Books.

Cox, R. W. (1983). *Gramsci, hegemony and international relations*: An essay in method. In S. Gill (Ed.), Gramsci, historical materialism and international relations (pp. 49–66). Cambridge University Press.

Crowley, M. (2016, January). We caved. *Politico Magazine.* https://www.politico.com/magazine/story/2016/01/we-caved-obama-foreign-policy-legacy-213495

Derakhshan Moghadam, A., & Bagheri Dolatabadi, A. (2012). *America and human rights violations in Iraq: Examples and crimes*. In Fifth International Conference on American

Human Rights from the Perspective of the Supreme Leader. Al-Mustafa Al-Alamiyah Society. (in Persian)

Friedman, D. (2012, October). *The 2012 presidential election and American foreign policy in the Middle East*. Foundation for Political, Economic and Social Research. www.setav.org

Gerges, F. A. (2013). The Obama approach to the Middle East: The end of America's moment? *International Affairs*, *89*(2), 299–323. https://doi.org/10.1111/1468-2346.12019

Ignatieff, M. (2005). *The lesser evil: Political ethics in an age of terror*. Princeton University Press.

Ikenberry, G. J. (2020). *A world safe for democracy: Liberal internationalism and the crises of global order*. Yale University Press.

Ikenberry, J. (2024). Why American power endures: The U.S.-led order isn't in decline. In A. R. Abootalebi (Ed.), *Global politics reader: Themes, actors, and issues*. Cognella.

Jafari, A. A. (2007). Nazariyeh-ye neo-realizm va ettehad-e strategik-e Amrika va Esrail [The theory of neorealism and the strategic alliance between America and Israel]. *Law and Political Science Quarterly*, 2 (6), 105–135.

Gerges, F. A. (2013). What changes have taken place in US foreign policy towards Islamists? *Contemporary Arab Affairs*, 6(2), 189–197. https://doi.org/10.1080/17550912.2013.788869

Kirkpatrick, D. D. (2015, June 7). Obama administration criticizes Egypt in report to Congress. *The New York Times*. https://www.nytimes.com/2015/06/08/world/middleeast/obama-administration-criticizes-egypt-in-report-to-congress.html.

Kozlowskyj, C. (2026, March 24). *Iran conflict as a testing ground for AI warfare systems*. Bloomsbury Intelligence and Security Institute. https://bisi.org.uk/reports/iran-conflict-as-a-testing-ground-for-ai-warfare-systems

Mearsheimer, J. J. (2001). *The tragedy of great power politics*. W. W. Norton.

Saleh, M. M. (2012, March 17). *The Islamists of the Arab uprisings and the Palestinian issue*. Al-Zaytouna Centre for Studies and Consultations. https://eng.alzaytouna.net/2012/03/17/the-islamists-of-the-arab-uprisings-and-the-palestinian-issue/

Nye, J. S. (2004). *Soft power: The means to success in world politics.* Public Affairs.

Pinto Arena, M. do C. (2017). Changing foreign policy: The Obama Administration's decision to oust Mubarak. *Revista Brasileira de Política Internacional*, 60 (1), 1–17. www.scielo.br/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0034-73292017000100220

Shalabi, E. A. (2013). A fourth phase in Egyptian-American relations. *Al-Ahram Daily.* http://digital.ahram.org.eg/articles.aspx?Serial=1165893&eid=14617 (in Arabic)

Sharp, J. M. (2011). *Egypt: The January 25 revolution and implications for U.S.* foreign policy (CRS Report for Congress). www.refworld.org/pdfid/4d6f4dc5c.pdf

Sharp, J. M. (2012). *Egypt in transition* (CRS Report for Congress). http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL33003.pdf

Sharp, J. M. (2014a). *Egypt: Background and U.S. relations* (CRS Report for Congress). https://www.fas.org/sgp/.../RL33003.pdf

Sharp, J. M. (2014b). *Egypt: Background and U.S. relations* (CRS Report for Congress). https://www.fas.org/sgp/.../RL33487.pdf

Sharp, J. M. (2017). Egypt: Background and U.S. relations (CRS Report for Congress). https://fas.org/sgp/crs/mideast/RL33003.pdf

Sharp, J. M. (2019). *Egypt: Background and U.S. relations* (CRS Report for Congress). https://fas.org/sgp/crs/mideast/RL33003.pdf

Sharp, J. M., & Blanchard, C. M. (2013). *Armed conflict in Syria: U.S. and international response* (CRS Report for Congress). https://www.fas.org/sgp/.../RL33487.pdf

Shurbaji, M. (2013). Reasons for John Kerry's visit to Egypt. *Port Said.* http://ansarportsaid.net/News/12497/Default.aspx (in Arabic)

Snyder, R. (1999). The U.S and Third World revolutionary state: Understanding the breakdown in relationship. *International Studies Quarterly*, 43 (2), 265–290. onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/0020.../pdf

Tauber, L. (2013). *American values vs. foreign policy interests in Egypt* (Honors Summer Research Report). Sweet Briar College. https://www.sbc.edu/sites/default/files/Honors/L.Tauber.pdf

Obama lambasts Egypt's Morsi for comments about Jews. (2013, January 16). *The National.* https://www.thenational.ae/world/mena/obama-lambasts-egypt-s-morsi-for-comments-about-jews-1.569294

The White House Office of the Press Secretary. (2011, February 11). Remarks by the President on Egypt. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2011/02/11/remarks-president-egypt

The White House Office of the Press Secretary. (2013a, July 3). Statement by President Barack Obama on Egypt. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/07/03/statement-president-barack-obama-egypt

The White House Office of the Press Secretary. (2013b, August 15). Remarks by the President on the situation in Egypt. https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/08/15/remarks-president-situation-egypt

Dorell, O. (2014, February 13). Russia offers Egypt no-strings-attached arms deal. *USA Today.* https://www.usatoday.com/story/news/world/2014/02/13/russia-egypt-arms-deal/5459563/